

نومرو: ۸۶

اداره خانه

ایستانبول، جفال اوغلنده
داثره اجتهادده

“ Idjtihad ” Constantinople

دوردنجهی سنه

اجتهاد

حریت فکریه به خادم

نخستینه کونلری چیقار اجتماعی، ادبی مجموعه

مدیر مرخص: الهمی صفا

۲۶ کانون اول ۲۹

آبونه

سنه لك آلتی آلتق
تورکیا ایچین ۴۵ غروش ۳۰ غروش
ممالک اجنبیه ایچین ۱۵ فرانق ۸ فرانق

نسخه سی ۵۹ باره

برده بزم یکی قانون عسکری به باقلم ، عناصر مسلمة ،
معینلی معینسر بلااستنا یکر می دن التمشه ، بلکه التمش بشه ،
یمشه قدر ، بلااستنا بالفعل عسکر اولونجه ، عالمه لرك
بوکونکی حائده ، قادینلرك شو اسارتنده ، امور اجتماعیه
واقصادییه اشتراك دن منعك دوامنده ، زراعت ، صنعت ،
تجارت ده کی موقت و یادواملی معطیلرك حاصل ایده جکی
ضرورتلره ، رقابت ده موقیتسزلکله ، کوندن کونه
سفالتی آرتدیرمایه جقمی ؟ ...

مدنی عالمك احوال عمومیة اجتماعیه واقصادییه سنی
اسباب موفقیات و ترقیاتی احاطه ایده مه دن ، غنعات دن
فور توله مه دن ، قادینلری اولرده حبس اتمك حس استبدادیله
« هله ارککله ایش بولونسون ده قادینلره صره کلشون ... »
کی سوزلر سویله ینلر بو صفحات قارشیسینده ایست
ایسته مز بویون اتمکک مجبور اولمایه جقلرمی ؟ ...

مجادلات حیاتیه ده ، یکی قانون عسکری ، اولیه الح آت
سبب اوله جق که قادینلرك حق و حریتی ، - بعضلرنجه
طوعاً و کرهاً اولسون - ویریه جک یاخود قادینلر حق
و حریتی - ولو که جبراً اولسون - آرتق استرداد ایله جکله ..

صحت هرشی دن اقدام در . مملکتک بوتون اطباسی
سلاح آلتنه کیدرسه طب فا کولته سنك قاپورینی خانم
قیزلره آچماق ده اصرار ارتجاعی کوسترمش اولانلر ،
چار و ناچار بو قاپورلی قیزلریمزه آچاقلر و آچدیریه جق ،
مملکتک صحتی قادین دو قورلریمزه تودیع اولونه جق ..

افراد امت صنعت و تجارته سوق اولونیور ؛ یکانه
چاره نجات بو اولدینی ادرک و اثبات ای دیلیور .. اجزاجی

مالیفو طره جی ، توتونچی ، هر هانکی بردکان ، برتجار تکاه
صاحبی عسکره کیتدیکی زمان ، تجارتی ؛ زوجه سی نك ،
قیزلری نك ، همشیره لری نك ، اداره ایتمه سنه ناصل مانعه

ایقاع اولونه بیله جک ؟ .. ینه مانعلر احداثه قالدیشیلیرسه
حیات و ممات مبارزه سنده قادینلر وقیزلر ناموسکارانه
و فعالاته ، اککارینی قازانمهلرینه قارشی احداث اولونمق
ایسته نیلن موانعی بیقمایه جقلرمی ؟

محمد رصاد

دل مستی مولانا

دوام و ختام

بیر باغچه نك زینتی اولان بیر طاووس ، صاحبك
و کندیسینی تماشا ایدن خلقك اوکنده توپلرینك ییلدیزلی
شعشه لرینی ، با کال احتشام ، ناصل عرض ایدرسه ، سما
دخی اولیه جه سنك و بزم نظرلر مزایچین ییلدیزدن توپلرینی
اوزون مدت تیتره تهرك سنك اوکنده یورور .

(تبریز) لی شمس الحق (علی) ایدی ، هم یونس ،
هم یوسف ، هم هود علی ایدی .

عشق سلتی تکلف دن بری در . عاشق لری ایچین مله
و مذهب خدا [یعنی روح معشیت] در .

ولایت جانده ، جهان آسمانك کار فرماسی اولان
اسمانلر واردر .

روح یولنده پست و بالالار واردر ، یوکسک طاغلر ،
نه نکیکن صحرا لار واردر . [*]

احتراصلرك بخاری ، آینه روحی بوسلان دیردینی
وقت ، آتش وجد ایله اونی تصفیه ایده رم .

[*] بویکی فقره (ثنائی) به معطوف در . اصلی شودر ؛

آسمانهاست در ولایت جان

کارفرمای آسمان جهان ؛

در دره روح پست و بالا هاست

کوههای بلند و صحرا هاست .

بوتون روحلری ده اوراده تماشایتمک ایچین خالقک
روحنده مقیم اول .

✽

سنک « سنک » ک بیرطاغ ذره، که کونشی کورمه گه ،
کونشک نورینی آلا گه حائل اولور . نفسکده اول : اونده
[اللهده یعنی روح معشریتده] یاشا .

✽

ای غبار ! ای بیر شعاعده غائب اولمش بیر ذره ، !
کونشک سیرینه اشتراک ایتدیگک مطلع اولدیغک وقت سنک
سرحیانگکک سنجه نه اهمیتی قالیر ؟

سن کندی عمانکک عشقنه دالیدیگک وقت ، زوالی
صودامله سی ، کندی کندک ایچین اندیشه ده بولونورمیسین ؟

✽

برکجه ، محمد کبی ، ییلدیرمی کندیمه آت اخذ
ایتدم . کوکاری آتلادم . لایتنه ایتته چیقتم : بوتون
صدالر بیرصدا ده نایاب اولیوردی . منشورکیدی ضیای
بیر ضیاده غائب اولیوردی . یدی قات کوک بیرقات
اولیوردی . دگزک دالغله لری نابود اولمشدی یالگز
دگز واردی . بوتون مبانیت [کثرت] نابود اولمشدی .
یالگز عینیت [وحدت] واردی .

✽

کوزلرمک اوکنده یرک و گوکت کچدیکنی کوریورم .
اوکنده لایحی اموات امتک ظهورینی کوریورم .

بوتون جهانلر ، ماضی نک منظر بی انتهایسی ، بوتون
موجودات قبل الوجودک منظره سی نظرلریمه کشف
نقاب ایدیور .

ایشای خلق ایدن جانی حاملم ، آفرینشی حاملم ،
اونک [یعنی جان خالقک] آلدینی بیکلرجه صورتلری
روحده مترسم کوریورم .

✽

لایتنه ایتکک طلعاتی نیچین تنویر ایتدک ؟ آتونه زرهللی
اولاراق ظهور ایتهلرینی گونشلره نیچین امر ایتدک ؟
تختگاهکک اطرافنه مجلس مخلوقاتی نیچین دعوت ایتدک ؟

ییلدیزلر ، کیجه له یین ، حکیم لرک روحی ایچین فضا ده ،
قوشلر کبی ترنم ایدرلر .

✽

نی چالان بیرقیز کبی ، اقشام ییلدیزی نفخه فسوئیسینی
آغلار . مخلوقاته سکون کلیر . نابود اولمش قدیم
ایمراطورلقلری دوشونورم (آدم) دن اولکی سلطانلری
واسر ار انکیز خزینهلرینی دوشونورم . - مفدرة اللهک
خزانئیه ده دوشونورم ، اللهک مفکره سنک ، دلبر جاریهلر
کبی بیکلرجه متوالی خلقت لرک دوغدوغنی ، بویودیگنی
اولدیکنی کوردیکم سرای نور آبادینی دوشونورم .

✽

ای الله ! جهانی ، عدم دن ، شاعرلر ایچین چکوب
چیقاردک . منظومه کک قطعهلرینی ، ایشیده بیله جکلر ایچین ،
اوقودک ، عکس انداز ایتدک . متفکرلر ایچین در ، که تفکرلر بکه
قدرت ظهور ویریورسین . کیجه نک حسن آسوده سنی ،
عاشقلر ایچین شکوفه دار ایدیورسین .

✽

انسانلری یاراتدیغدن دولایی اللهی ملکلر اتهام
ایدیورلردی ؛ الله جواب ویردی : « انسانلرک چوغنی
معصیت یاموری ایچنده سورونه جک ، فقط بعضلری
نور ایچنده یورویه جک واونلرک کوزل لکلری سزه غبطه
ویره جک ؛ بناء علیه بن بو جهانی آنجاق بونلر ایچنده
تصور وایجاد ایتدم . »

✽

ییلدیزلر یانان آتش ، روحکده یانان آتشد . اشیای
خلق ایدن جان تفکراتککی خلق ایدن جان در . بوتون
جهانی احیا ایدن نفخه حسن ازل ، معشوقه کک دوداقلری
اوزه رنده دوداقلرکک ایچدیکی نفخه در .

✽

جهانه حاکم طاغک اوزه رنده ، سیمز کبی ، موقع
آل وایاقلرکک آتشد جالقالانان بیربولوط کبی خلقتی
سیرایت .

اللهک عماننه دال ؛ عمان کلیتده افنای نفس ایت .
اختلافاتی ، متناهی بی ، نامتناهی بی ، زمانی ، ابدیتی اونوت

جانگمی صیقیلوردی؟ ابدیت کیجه سنده قورقیور میدک؟

الله ، کیجه لرك سکونی ایچینده جلال الدینك روحنه دیدی :

پك چوق تولید ایتدم . سنجه دائما مجهول قالا حاق
درین تصورلرده بولوندم . بنم حزینه لرمدن ، بنم معبدلرمدن ،
سرابلرمدن نه خبرك وار ؟ سز صو دامله سیسکیز : بنم
مفکره مک عثمانندن نه آکلار سکیز ؟ سز ذره سکیز :
غبار کونشك اسرارینه مطلع میدر ! صحراده بیتن نبات ،
صحرائك فسحتی حقنده نه بیلیر ، صحرائك فسحتیه داتر
نه دیه بیلیر ؟ سز برقرالك آياغنده سورونن قاریجه لر
کیبی سکیز . بوقاریجه لرك ، قرابت شوکتی ، کشورلری ،
اردوسی حقنده بیر فکرلری وار میدر ؟ صباحتی ، عظمتی ،
محبتی و مفکره سنك لایتنه هیئتده جولان ایدن تصورلری
حقنده بر فکرلری وار میدر ؟

بن « کل » م و مرکز کلام . بن رنك لرك منبئی یم .
صفتلرك مصدری یم . ساکت کیجه ایدم . ذاتك خالصاتی
حسن ایتك ایچین نوری یاراتدم . ابدیت ایدم ، زمانی
یاراتدم ، تا که یاشادیغی حسن ایده یم . بن لایتنه هیئت ایدم ،
سومه بی حسن ایتك ایچین روحلری یاراتدم . — آیینیه
عوالمده ، ای جلال الدین ، دوشونجه لریمی تماشا ایتك
ایستدم .

بن هرشیده یم ، بن هر طرفده یم . بن کونشك شمععه سی یم .
بن قمرک ایشیغی یم . سزی احاطه ایدن حرارتیم ، سزی
یاشاتان هوا یم . بیلدیزلردن دوشون و نباتاتك قلبنه نفوذ
ایدن صولغون شبنم . بن کیجه نك . اعماق زمینه آقان واوراده
الماس لر حالنده تبلر ایدن شعاعی یم . بن هر یرده حاضریم
بن هرشیده موجودم ؛ بن چیچک لرده کوزل رایجه یم ؛
روحلر کزده اییلکیم . منظومه لرگزك وزنی یم ، عوالمده
آهنکیم . ای جلال الدین ، سن بیلیر سین ، بوتون بو مخلوقاته
بن حیاتیم .

دوغورتان بنم . تولدورن بنم . اویویان بنم ، اویایق
طوران بنم . طوبراغیم ، صویم و آتشم ؛ ظاهر بنم ، غیر
مرئی بنم ؛ بن جانم ، عشقم ، اولوم ؛ نه قورقیور سکیز ؟
سزی اولدوردیکم وقت بانا ، بنم روحه دوشمه یور میسکیز ؟
نهایت سز سوه دم ، سزده یانارم ، کو کسلر کزده چارپان قلم .
عوالم هنوز موجود دکلدی ، نه طلوع لر ، نه غروب لر
هنوز یوقدی ، بن واردم ، و سوییوردم .

ایلك ارض ، قان ایچنده ، ودالغه لرك فسحتندن ظهور
ایتدیکی وقت بن کونشدم ، ارضك کوز یاشلرینی سبیلدم ،
پوسه لرمه احاطه ایتدم .

عمان جهان ، اوزون طاغله لر ، روحك نشر ایتدیکی
کوموش و آلتون ضیالر آلتنده یووارلر و سزك کوزللك
دیدیککیز بنم حضورمك لمعه سیدر .

زانباقلرده صولغون بیرقان جریان ایدر ، دامارلر کده
قیرمزی بیرقان جولان ایدر . کونشده زرین بیرقان یانار ،
هر وجودده بووجهله جریان ایدن بنم قائم دائما بنم قائم در .

ماوی سما ایدم کوزللكمی عکس ایتدیرمك ایچین
دکری یاراتدم . سلیمان ایدم ؛ اعماق شرفندن ، (صبا) ملکه سنی
چاغیردم کوزلری تماشا کرلرینك باشنی دوندورن او آلتون
صاجلی ملکه ، آلتون صاچلرندن متشکل جامه سی آلتنده ،
کوزلرم ایچین ، ناقابل تقلید پررقص اجرا ایتدی و هیچ
بیر کیمسه نك هیچ برزمان تغنی ایدمه یه چکی اسرار
انکیز هوالر تغنی ایتدی ، بو محشتم ملکه ، بنم غانی ایداعاتمك
تمایلیدی .

ای جلال الدین ، دنیای آنجا تماشا ایتك ایچین یاراتدم .
سنك روحك بنم روحك بیر شراره سندن باشقا بیرشی
دکدر . مفکره مک ، بنم مفکره دم دن دوغمشدر . ای
جلال الدین ! بنم یاراتدیغم کیبی یارات ، بنم دوشوندیکم
کیبی دوشون .

جهانلر و روحلر سنك سینیه کده تموج ایدر لر . تخیلاتكك

داها تکلیف‌سز بیر آشنالق کوسته‌ریر اعتقادنده‌یم .

در کشف حقایق سبق آموز ضمیرم

ترتیب دلیل حکما را نشاناسیم .

یبتی جلال‌الدین رومی حضر تلمرینک آغزینه پک

یا قیشیر .

ابوالعلاء المعری نک

افبقوا ، افبقوا یاغواة فانما

دیاناتکم مکرمن القدماء :

اردوا بها جمع الحطام وادرکوا

وماتو و دامت سنة الاثماء .

قطعه‌سنده کی آجیلق وخشونت ، اشعار وکفتار

مولاناده جای قبول بولمامشدر .

صاحب مثنوی ، Lavoisier نک Rien ne se

perd, rien ne se crée یعنی «هیچ برشی خلق اولونماز،

هیچ بیرشی افنا اولونماز» یره‌نسیینی ینه حضرت قرآنه

دیانا‌راق ،

ناید آن الا که برخاصان پدید

باقیان فی «لیس من خلق جدید»

بیتنده بیر قطعیت استادانه ایله تأیید وترنم ایتمشدر .

(فتوحات مکیه) یه ، آثار مولانایه ، آثار ابن

تیمیه یه و بونلرده اظهار ومدافعه‌سینه جسارت اولونمش

نوامیس طبعیه واجتماعیه یه باقلیرسه ذوق عرفان وحریت

وجدان زردباننده پک چوق آشاغیلره ایندیگمزی

کورمه‌مک ممکن دکادر .

عنغنا‌ته رعایت نامنه حرافاته عرض اسارت ایدیوروز .

ترقی دیمک محافظه‌کارلق شیمه‌سی اوزه‌رینه تجدد

شیمه‌سی‌نک تدریجی وبلاشما‌ت غلبه‌سی دیمکدر . شمتله

غلبه‌نک آدی «اختلال» در . (اجتهاد) ک جنوردهده

چیقان ۱ نجی نومروسنک فرانسه‌جه قسمی دیباجه‌سنده

Jne révolution hatée est une évolution ratée یعنی

«مستعجل بیر انقلاب یاری بولده قالمش بیر تکامل در»

دیمشدم .

بزم کعبه وصلمز ، سامان وعرفان در .

سکوتی ایچنده صاریلی اولاراق اویویان منظومه‌لریکی
آج سانا قدرت ابداع وموهبه نظم ویردم ، سماواتی بوسجره
مسحر قیلدم ؛ یارات وترنم ایت نهایتسز ؛ سو ؛ سنکله
نخطر اولولوباجغم .

ای عشقلمک آینه‌سی ، ای صیقیندیلرکم بولانیق
آینه‌سی بن ، سنده انعکاس ایده حکم .

نولو ایدم دیری اولدم ؛ گریه ایدم ، خنده اولدم .

عشق دولتی کلدی ، دولت ابد مدت اولدم .

کوزم طوقدر ، جانم یکیت در ، بنده آرسلان

جسارتی واردر . تابنده زهره اولدم .

[الله] هم دستی در ، هم دستی یایجی در ، هم دستی نک

طوبراغیدر . همده او دستی صاتین آلمایه کلیر .

«دل مستی» مولانا یه بوراده - شیمدیلک - ختام

اوربوروم . حضرت استادک (مثنوی) سنه ، (دیوان

شمس الحقایق) نه جانم آتیلسه ، اتککر دولوسی

انجیلره ، الماسلره ، یاقوت لرله چیقاجاغنه شههم یوقدر .

R. A. Nicholson اسمنده محترم بیر اندکلیز بزم هنوز

یایماش اولدیغمز بوکاری یایمش وانکلیز ملتته Selected

poems from the Divani Shamsi Tahir یعنی «دیوان

شمس تبریزدن منتخب منظومه‌لر» عنوانیله «دیوان

شمس الحقایق» دن بنجه «عمان شمس الحقایق» دن بریتانیا

کشور افکار واشعارینه پک چوق کونشله طاشیمشدر .

هر ایکی لسانده حاکم اولان حسین دانش بک

برادر مژک شهادت وتصدیقه کوره بو منظوم ترجمه‌لر

سوز کوتورمز در جهده‌صادق واسلوبجه پک کزیده‌در .

مولانا جلال‌الدین رومی حضر تلمری ، هیچ شبهه

یوق . عالم اسلامک وتورک لریک منورین بویوک آملرندن

بیری در . بیلمم (ابوالعلاء المعری) ایله جلال‌الدین رومی

آره‌سنده بیر قیاس یایماق ممکن دکیدر .

مولانا داها محتشم ، داها وقور ، وطبیعت کلیه‌ایله

وطن نه تورکیادر تورکله نه تورکستان
 وطن بویوک و مؤید بیر اولسکدر : توران
 دییورلر . کوزل ، اعلا . فقط بن ، بانا سویلنمش
 و سویله نه جک سوزلری بوش ویا خوش کوره رک :
 وطن نه تورکیادر بزلره نه تووکیستن
 وطن بویوک و مؤید بیر اولسکدر : عرفان !

دیمکده مصرم : حقیقی ملیت پرورلک ، حقیقی وطن
 پرورلک انجاق صاعلام عرفان ایله حاصل وپایدار اولور؛
 احمک ، بدلانک وطنی بیمارخانه ، درمانده و مسکین لرک
 وطنی دارالعجزه در . بیمارخانه و دارالعجزه لرک
 بویوک قانی لری اوزه برینه ایام رسمیه ده چکیلن بایراقلرک
 رنگ و نیرنگلک اوینادینی رول قارین لری آج و عقللری
 تاراج اولانلر ایچین قدرلر و قیمتلر در .

۴ کادن ثاب ۱۹۱۴ دو قنور عبر الله هودت

مسلمانلر ، تورکلر ، قالمک ، کجیکدیکر

بیرمقایسه نقطه سی ایدیکلر ایچون برآز ایزلاندا آطه -
 سندن بحث ایده جکم . « بوز طور اخی » معنا سنه کان
 بوجزیره قطیه ده لاولرک ، برکانلرک ، غلاسیه لرک ، خلی ،
 قره ، کسکین طاشقلرک ، طاغقلرک آره سننده سکسان
 بیک قدر بخی نو عمر وار . وهله اولاده ، مدار قطب شمالی
 حذا سنده کی بو آطه نک سکنه سی اسکیمو ویا لاپون کبی
 بشریتک اک آشاغی درک سننده کی انسانلردن ظن اولونور .
 حالبوکه من کل الوجوه ، ایزلاندا هالیسی سائر اوروپا لیلردن
 زیاده ارباب دانشمند لر . واپورمن بو آطه نک مقری اولان
 ره یکیا وبق قریه سنه واصل اولدینی وقت ، بالطبع ، سیاحت ،
 رفقام ایله برابر اوراده کی کلیسایی ، معبوتان واعیان داره سنی ،
 موزه بی زیارت ایتدم . آطه نک سکنه سی سکسان بیک ،
 مرکزک سکر بیک اولدینی حالده بوراده بردارلقون ،
 کندیلرینه مخصوص مهم برادییات ، شایان تقدیر بر موسیقی
 اولدجه اساسلی و علمی و ادبی بر مطبوعات ، پک کوزل
 تاریخ طبیعی قولکسیونلری نظر دقمتی جلب ایتدی .
 شوراسنی ده اونو تمه ییکز که بو اها لیک کندیسنه

مخصوص بر دیلی وار . هر نه یه مالک ایسه لر کندیلرینه
 عاندر . بادهوا برلسان ، ادبیات ، بر صنعت بولامشالر .
 شرفزه ترتیب اولونان بر قونسهرده بولونقدن
 صکره محاک ایلری کانلردن بری ایله کوروشیوردق .
 بی داما شن وحتی بوش بوغانز بیلن سیاحت رفقه لرمدن
 م ... او اراده بر آز مغموم اولدینمی کوردی . مجلسه
 یچون چوق لقردی سویل دیکمی استفسار ایتدیسنه
 کندیسنه طوغری جواب ویردم . نه دن ایزلاندا
 سنده دوچار یاس اولدینمی سزلره ، ای مسلمانلر و ترک
 شمندی سزه سویله میم .

شورقه عطف نظر ایدی کز . اسکدارده طقسان ایله
 بوز بیک آره سنده نفوس وار . دیمک که ایزلاندا ، مساحه
 سطحیه اعتباریه دکل فقط اهمیت بشریه نقطه نظر دن
 اسکداردن کوچوک بریردر . بورانک اقسام متبایه علمله مناسب
 یوق . آطه نک هر خصوصه استقلال داخل سی واز که غریب
 بایراق بونی تمثیل ایتدیر یور . بونکله ، بوز و کورتلک ایله برابر
 ایزلاندا علم و فن ، ادبیات و معارف اعتباریه سکسان
 قات بزم فوق زده در . آرتق نصل بن مأیوس و المانک اولیم
 ره یکیا و یقک وضع فقط عالی دارالفنونیه بزم در مره جانه
 مایمون اشتها لی دارالفنون می دوشوند کجه عاداتا چیلر ره خطمه
 بزمه کوروشنلره صوردم . مطبوعات ، ادبیات محله ،
 صنایع نفیسه نه حاله ؟ بونلر ایشی کوچی معارفه حصر
 ایتمشلر . بر قاج ایزلاندا لی متفکر و صاحب صنعت اورولانک
 فکریاتنه ، بدایعنه بیله قارشمش . ازان جمله بوقدر مشهور
 اولان طور والدسن عن اصل بوز آطه لی ایش .

ادبیاتلرنده ، معارفلرنده براطر ادوار . کوسترش
 ایچون چالشیورلر . بزم کی دارالفنونلرنده اوقوته میه جقلری
 درسلی احداث ایتمه مشلر . مجموعه لرندن بر ایکسی
 کوردم . عجبا بزنه وقت بورتبه کاله وارده جفز ؟ دیدم .
 خلق ، بوش و قتلرنده ، هپ ادبیات و فنیات اوزرینه
 مباحثه ایدیور .

آطه نک پارلمنتوسی اثر پیغمبری به امتثالاً مشروبات